

norden

Nordiska ministerrådet

Gränsregionala Optimala Lösningar i Norden – goda exempel och rekommendationer för att främja gränslösa arbetsmarknader

Slutrapport för projektet G.O.L.I.N 2003-2005

G. O. L. I. N.

Denna rapport är utarbetad av parterna för GOLIN-projektet, Öresundskomiteen, Gränskommittén Østfold-Bohuslän-Dalsland, Provincia bothniensis Haparanda-Tornio och Arko. För mer information, se baksida.

Gränsregionala Optimala Lösningar i Norden
– goda exempel och rekommendationer för att främja gränslösa arbetsmarknader
Slutrapport för projektet G.O.L.I.N. 2003-2004

TemaNord 2005:540
© Nordisk Ministerråd, København 2005
ISBN 92-893-1172-X

Tryck/Layout: Bohuslän5 2005
Upplaga: 2000 ex
Tryckt på miljövänligt papper som uppfyller kraven i nordisk miljösvanmärkning.
Publikationen kan beställas på www.norden.org/order.
Flera publikationer på www.norden.org/publikationer

Printed in Sweden

Nordisk Ministerråd
Store Strandstræde 18
1255 København K
Telefon (+45) 3396 0200
Fax (+45) 3396 0202

Nordisk Råd
Store Strandstræde 18
1255 København K
Telefon (+45) 3396 0400
Fax (+45) 3311 1870

www.norden.org

G. O. L. I. N.

1	Förord.	4
2	Bakgrund, syfte och målsättning	5
3	Vad har vi gjort?	5
4	Rekommendationer till framtida åtgärder	6
4.1	Information.	6
4.2	Utbildning	8
4.3	Förenklingar av regler och system	10
4.4	Strategiska nätverk och kontaktforum.	12
5	“GOLIN-regionerna”.	13
6	Nordisk nytta.	13
7	Hur går vi vidare?	14
	Bilaga 1 Goda exempel	14

G. O. L. I. N.

1 Förord

Denna rapport är en sammanfattning av goda exempel, rekommendationer och lösningsförslag till framtida insatser för att främja välfungerande gränsöverskridande arbetsmarknader. I rapporten sammanfattas resultatet av det samarbetet om utbyte av erfarenheter och lösningsförslag som har genomförts under 2003-2005 av parterna bakom GOLIN-projektet (Gränsregionala Optimala Lösningar I Norden). Projektet är medfinansierat av Nordiska Ministerrådet genom Regionalsektorn, Arbetsmarknadssektorn och den Strategiska puljen. Projektets aktiviteter är koncentrerade till tre seminarier och en slutkonferens.

Projektets parter är Öresundskomiteen, Gränskomiteen, ARKO och Haparanda-Tornio, som alla är politiskt styrda samsamarbetsorganisationer i de fyra involverade nordiska gränsregionerna (se faktarutan längst bak i rapporten för mer information). Projektparterna har på seminariet samlat nyckelaktörer med insikt i den gränsregionala vardagen för att utväxla erfarenheter samt diskutera problemställningar, resultat och konkreta lösningar som kan hjälpa till att främja gränsöverskridande arbetsmarknader. Genom de olika seminarierna har aktörernas

kunskap kunnat spridas och lösningar som provats i en gränsregion har inspirerat till möjliga lösningar i en annan gränsregion.

Genom att inkludera "policies", strategier och aktiviteter från bland annat det nordiska samarbetet om att infria och utveckla de stora möjligheter och potentialer som finns i att utnyttja varandras utbud inom arbetsmarknad och utbildning, har debatten under arbetets gång satts i ett nordiskt perspektiv.

Med välfungerande gränsregionala arbetsmarknader kan de nordiska länderna stärka sin tillväxtpotential och därmed även sin position som funktionella, välintegrerade och dynamiska gränsregioner samt stärka Norden som helhet i den europeiska konkurrensen.

GOLIN skall betraktas både som en idékatalog och som en process. Under avslutningsdebatten av projektet på slutkonferensen i mars 2005 lyftes det bland annat fram vilka lärdomar som bör dras av GOLIN-projektet.

- det är nödvändigt att ta avsats i praxis och inte alltid bara i regler och lagar
- byråkratin är trög och reaktiv och har därför behov av att bli aktiv, kreativ och konkret

G. O. L. I. N.

- vi ska bli bättre på att driva problemen politiskt via strategisk lobbyverksamhet
- ett öppet och förtroendefullt samspel, centralt, regionalt och lokalt är avgörande för att lösa gränsproblematiken
- vi ska vara konkreta i argumentation och lösningar!

GOLIN-projektet har härmed uppfyllt den viktigaste målsättningen: att sprida kunskap och idéer, ge inputs till debatten, bygga nätverk samt inspirera till ytterligare engagemang i gränsregionala frågor. Många aktörer har under arbetets gång bidragit med värdefulla erfarenheter, idéer och synpunkter. Vi vill gärna passa på att tacka alla dem som på ett eller annat sätt har medverkat i projektet. Vi tar gärna emot kommentarer, idéer och andra synpunkter, både när det gäller rapporten men även vad det gäller den vidare processen i och mellan gränsregionerna.

2 Bakgrund, syfte och målsättning

Bakgrunden till GOLIN-projektet är att alla gränsregioner fortfarande upplever barriärer som begränsar möjligheter i en arbetsmarknad som sträcker sig över två landsgränser. En välfungerande gränsregional arbetsmarknad är en förutsättning för att kunna dra nytta av gränsregionernas potential för att skapa dynamik, integration, ekonomisk tillväxt och sysselsättning. Alla problem kan inte lösas med lagstiftning. Runt om i de nordiska gränsregionerna finns det upparbetat en stor mängd kunskap och erfarenheter med konkreta och pragmatiska lösningar. Dessa kan komma fler till nytta och behöver inte nödvändigtvis involvera nationell lagstiftning.

Projektparterna har därför önskat frigöra den kreativitet, idériedom och synergieffekt som kan uppstå när handläggare, arbetsgivare, arbetstagare, rådgivare och andra lokala och direkt involverade "hands-on" medarbetare från olika nordiska gränsregioner möts och låter sig inspireras av varandra.

Syftet med projektet är därför att jämföra och prova konkreta exempel på hur gränsöverskridande samarbete och gemensamt resursutnyttjande hanteras i respektive regioner. Vilka problem har testats i praktiken och vilka resultat har det medfört eller kan medföra inom vissa utvalda områden inom den gränsregionala arbetsmarknaden i andra delar av Norden?

Målsättningen med projektet är att:

- 1 Lära av varandra bland de deltagande gränsregionerna
- 2 Inspirera och främja konkreta problemlösningar i de enskilda regionerna
- 3 Ge berörda personer och offentliga aktörer en större kunskap om, och en ökad förståelse för de problemställningarna och utmaningar, som finns i en gränsregion.

En del av syftet har därför varit att grunda ett nätverk utanför de egna gränserna med avseende att skapa en dialog om och förmedling av konkreta erfarenheter från den gränsregionala vardagen.

3 Vad har vi gjort?

Projektparterna har tillgång till och deltar i ett omfattande kontaktnätverk med andra aktörer i de involverade gränsregionerna. Det finns därför goda förutsättningar för nätverksbildande, erfarenhetsutväxling, identifikation av barriärer och inte minst lösningar. GOLIN-projektet har med bakgrund av detta arrangerat följande seminarier:

- 1) Flexibel arbetsmarknad och informationens betydelse Tanum Strand, Sverige, 25-27 augusti 2003, 50 deltagare
- 2) En gemensam nordisk arbetsmarknad i teori och praxis Torneå, Finland, 2-4 februari, 2004, 60 deltagare
- 3) Utbildning och kompetensförsörjning Helsingör, Danmark, 14-16 september, 2004, 55 deltagare
- 4) Gränslösa arbetsmarknader i Norden Slutkonferens, Köpenhamn, 1-2 mars, 2005, 75 deltagare.

Deltagarna har varit representanter från skattekontor, försäkringskassan, informationstjänster, utbildningsväsen, arbetsmarknadens parter, arbetsförmedlingen m.fl.

Från varje seminarium har det färdigställts en sammanfattning med goda exempel och rekommendationer. Sammanfattningarna kan laddas ner på www.norden.org/golin och på projektparternas hemsidor. I denna slutrapport finns ett urval av de exempel och rekommendationer som projektparterna ansett ha haft störst betydelse.

Det är en viktig ambition i projektet att dra in beslutsfattare på regional, nationell och nordisk nivå, tjänstemän såväl som politiker, för att få problemställningar och lösningsalternativ förankrade samt inspirera och verkställa möjliga åtgärder i det politiska systemet.

G. O. L. I. N.

4 Rekommendationer till framtida åtgärder

Rekommendationer från seminarierna kan delas in i fyra teman: 1) Information; 2) Utbildning; 3) Förenkling av regler och system; 4) Strategiska nätverk. På följande sidor finns rekommendationer och lösningsförslag angivna i ett schema. För varje lösningsförslag finns det angivet en målgrupp. Denna målgrupp anser projektparterna ha del i ansvaret för att lösa problemen.

4.1 Information

Problem: För "användarna" av gränsregionen exempelvis företag, studerande eller arbetstagare är det viktigt att ha tillgång till korrekt, genomskådlig och likriktad information om regler, system och möjligheter osv. Dels kan det vara oklart var man hittar informationen, dels kan det finnas olika svar och tolkningar av reglerna, beroende på vem man kontaktar.

Nytta: Om vi kan sprida den existerande informationen genom kunskapsutbyte, undervisning, jobbrottation, nätverk mm, så kommer myndigheterna och informationstjänsterna tillägna sig samma kunskap och förståelse. På det sättet blir det lättare att få tillgång till enhetlig och trovärdig information. Därmed uppnår gränsregionerna en större funktionalitet och det blir också lättare att "navigera" över gränserna för både företag och medborgare.

G. O. L. I. N.

	Syfte	Rekommendation	Lösningsförslag	Goda exempel (se bilaga 1)	Målgrupp
Information	Korrekt, genomskådlig och lättillgänglig information till arbetstagare, studerande och företag.	Utväxla kunskap mellan informationstjänsterna	<ul style="list-style-type: none"> Informationstjänsterna samarbetar med Hallo Norden. Koordinerat call center i Norden för både företag och medborgare Studiebesök Face to face-möten 	Øresunddirekt Hallo Norden Grænsetjænsten	Informations-tjänsterna gräns-kommittéerna, Nordiska Minister-rådet, Gränsre-gionalt Forum
		Utveckla informa-tionsnätverk och fördjupa samarbetet mellan regioner och myndigheter	<ul style="list-style-type: none"> One-Stop-Shop (samordning av information och myndighetsutövning) Möte en gång i halvåret mellan relevanta parter, t.ex. i gränsregionalt forum. Interaktiv mötesplats i Norden Skapa arbetsgrupper med representanter från alla gränsregionerna för att koordinera ovannämnda 	Oresundsinfo.dk Øresunddirekt-expertnätverk	Fackföreningar, arbetsmark-nadens parter, arbetsförmed-lingar, myndig-heter på tvärs över regioner. m.fl.
		Säkra att informa-tionstjänsterna "över-lever"	<ul style="list-style-type: none"> Informationstjänsterna utarbetar en strategi för sitt fortsatta arbete, bland annat skall de: Klarga betydelsen av sin roll genom brev till Nordiska minister-rådet och de nationella regering-arna. Säkra plats i medierna genom lobbyverksamhet 	På GOLIN- pro-jektets slutkonfe-rens författades ett utkast till brev	Informations-tjänsterna i alla GOLIN- projek-tets gränsregio-ner
		Information till med-borgarna och företa-gen om fördelar och möjligheter, mht att stärka incitamenten till att utnyttja möj-ligheterna på den andra sidan.	<ul style="list-style-type: none"> Arbetsgivare: om rekrytering från andra länder Arbetssökande: information om fördelar/nackdelar Information om flaskhalsar Tydlighet kring deltidsanställ-ningar 	Publikationen: "Arbeta i Dan-mark? Arbeta i Sverige?" ØAR: s flaskhals-rapporter	Branschföre-ningar, fackföre-ningar, informa-tionstjänster

G. O. L. I. N.

4.2 Utbildning

Problem: Utbildning har stor betydelse för en välfungerande gränsregional arbetsmarknad både vad det gäller tillgång till utbildningsmöjligheter i hela gränsregionen och vad det gäller erkännandet av kompetens i grannlandet. Vi har i Norden kommit långt med att erkänna varandras utbildningar och samarbete gällande undervisning o.s.v. men det finns fortfarande barriärer innan man kan studera, ta en praktik- och lärlingsplats eller söka arbete på andra sidan gränsen i de olika regionerna. Vi kan bli bättre på att samarbeta om utbildning och utvecklingsbehov på tvärs över gränser.

Nytta: En studerande som upplever att det finns en välfungerande gränsregional utbildningsmiljö har större motivation för att senare även söka arbete över gränsen. En större grad av erkännande när det beträffande företags- och utbildningskompetenser i grannlandet ökar mobiliteten bland studerande och arbetssökande och därmed stärks konkurrenskraften i gränsregionen. Ett bättre samarbete över landsgränserna när det gäller ungdoms- vuxen- och vidareutbildning mellan arbetsmarknadens parter, näringsliv och utbildningsinstitutioner kan öka resursutnyttjandet och skapa bättre utbildningar, som tillmötesgår det framtida behovet av arbetskraft och säkrar regionens långsiktliga

G. O. L. I. N.

	Syfte	Rekommendation	Lösningförslag	Goda exempel (se bilaga 1)	Målgrupp
Utbildning	Fri mobilitet för studerande. Erkännande av varandras utbildningar (gränsregional uppföljning av Köpenhamnsprocessen).	Skapa underlag för gränsregional kompetensförsörjning (balans mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft)	<ul style="list-style-type: none"> • Upprätta arbetsgrupper för att utveckla utbildningssamarbete tvärs av gränserna och mellan näringsliv och utbildning (speciellt inom yrkesutbildningar). • Samnordisk identifiering av nya närings-/arbetsfunktioner. • Anpassa utbildningsmodeller till nya "yrken". 	Kompetenscenter Morokullien Kompetence-råd, Industriens Øresunds Råd	Utbildningsinstitutioner, lärarutbildningar, politiker, arbetsmarknadens parter, AF, företag och stat.
		Säkra möjligheten att kunna studera, praktisera och få lärlingsplats på andra sidan gränsen.	<ul style="list-style-type: none"> • Ge stöd till praktik och lärlingar på tvärs över gränser • GOLIN stöd till utväxling av elever/lärare mellan de nordiska länderna. • Skapa pilotprojekt (speciellt inom yrkesutbildningar) 	Haparanda-Tornio Gränskommittéen, Strömstad kommun	Som ovan + nationella och nordiska nationella valideringscenter
		Erkänna utbildningar på tvärs	<ul style="list-style-type: none"> • ETCS system på yrkesutbildning • Utveckla information om utbildning och jobbfunktioner samt använda Europass • Ha en pragmatisk inställning • Automatiskt godkännande av utbildning på sikt. 	Europass Delkompetensbevis www.oresundsinfo.org	Se ovan + Nordiska Ministerrådet + de nationella regeringarna, faglige udvalg (utskott med utbildningsinstitutioner, fackförbund och arbetsgivare)
		Gemensam utbildning	<ul style="list-style-type: none"> • Säkra gränsöverskridande företags användning av vidareutbildning i båda länderna. • Säkra att "små" utbildningar och hantverksutbildningar överlever ex. genom att slå samman dem. • Språk/kulturutbildning om och med "den andra sidan" 	Guldsmed Modellsnickare Framtidsoperatörer Språkskola Utbildning Nord Öresundsuniversitetet Uniska	Som ovan

G. O. L. I. N.

4.3 Förenklingar av regler och system

Problem: Företag och medborgare hamnar av och till "mellan två stolar" – detta får inte ske. Det kan till exempel vara för att regler tolkas olika, vilket gör att informationen blir olika och vissa situationer felaktiga. Det skapar osäkerhet och situationer där personer riskerar ingen eller lägre A-kassa, pension, socialförsäkring m.m. under en period. Det finns fall där personer har blivit uppsagda från sitt arbete p.g.a. sjukdom eller föräldraledighet p.g.a. olikheter i reglerna. Pendlare upplever även att handläggningstiden i vissa fall tar lång tid p.g.a. byråkrati och komplexa frågor. Företag upplever stor osäkerhet och komplexa regler bland annat för att reglerna för moms, tull och personliga förmåner och pension hanteras så olika. Det finns olika regler för tjänstebil dvs. i Danmark, Norge och Finland är det inte möjligt att köra tillbaka

till det land man bor i med den bil som arbetsgivaren eventuellt ställer till förfogande.

Nytta: Om reglerna samordnas och transparensen bättaras, förbättras kunskapsunderlaget för att kunna välja studier, handel eller arbete på den "andra sidan" dessutom ökar funktionaliteten och samspelet på tvärs över gränserna. På detta sätt stärks tryggheten och incitamentet för att söka sig till den "andra sidan": samhandeln kan öka och risken för ekonomiska förluster minskas.

G. O. L. I. N.

	Syfte	Rekommendation	Lösningsförslag	Goda exempel (se bilaga 1)	Målgrupp
Samspel mellan regler och system för medborgare och företag	Lätt för invånarna och företag att utnyttja möjligheterna på andra sidan gränsen.	Underlätta administrativa problem, förenkla blanketter.	<ul style="list-style-type: none"> • Översätta och förenkla blanketter som gäller skatt, tull, moms • Ett personnummer i Norden • Klargöra skatteregler vid kursvinst • Minska avgifter vid användandet av utländska kreditkort • Förenkla inköp mellan företag så att inköp kan hanteras som gränshandel och därmed säkra momsavdrag i hemlandet. 	Gränstjänsten	Myndigheter, pendlarorganisationer, flyttare, informations-tjänster, företag
	Säkra kompatibilitet mellan skatt- social och pensionssystemen	Säkra kompatibilitet mellan skatt- social och pensionssystemen	Skapa en beredskap för att ingå bindande beslut och avtal som säkrar att medborgarna inte hamnar mellan två system när de söker sig på tvärs över gränserna <ul style="list-style-type: none"> • Klausul om att ingen får hamna mellan två system tills frågan är löst. • A-kassa reglerna bör ses över med syfte att värdera var och om det finns problem för gränsgångarna. • Utarbeta ett avtal mellan länderna kring socialförsäkring med respekt för EU:s lagstiftning • Dela skatten mellan bostadslandet och arbetslandet • Inkomstförsäkring för den enskilde samt för deltidsarbete i annat land (fungerar mellan Sverige och Finland) 	Dansk/svensk-skatteavtal, Morokullien	Stat, arbetsmarknadens parter, socialförsäkrings-systemen
	Säkra kompatibilitet i ramvillkoren för företag	Säkra kompatibilitet i ramvillkoren för företag	<ul style="list-style-type: none"> • Samordning av regler för transport och infrastruktur på långa transporter • Samköra register för kontroll mellan länderna • Gemensam valuta • Genomsådlig arbetsgivaravgift • Transportverksamhet som fungerar över gränserna 		
	Utbilda handläggare i gränsproblematik- gränskompetens	Utbilda handläggare i gränsproblematik- gränskompetens	<ul style="list-style-type: none"> • Utbildning i grannlandets myndigheter • Jobbrotation inom den egna organisationen • Jobbrotation på tvärs • Kvartalsseminarium för myndigheter • Utarbeta handlingsplaner för detta i alla gränsregioner 	Grænsetjænsten, ØresundDirekt	Myndigheter
	Myndighetssamarbete för att få bort barriärerna	Myndighetssamarbete för att få bort barriärerna	<ul style="list-style-type: none"> • Vitalisera kanalerna uppåt • Öka dialog/information mellan nationell och regional nivå • Bygga upp "Gränsrådet" i alla gränsregioner När problemet är identifierat <ol style="list-style-type: none"> 1. Tydliggöra om det finns ett problem (myndigheter) 2. Identifiera vem som har ansvaret för att lösa problemet 3. Tillsätta arbetsgrupper 	Gränsrådet	De politiska kommittéerna, arbetsmarknadens parter, näringsliv, Nordiska Ministerrådet.

G. O. L. I. N.

4.4 Strategiska nätverk och kontakforum

Problem: Det är idag ett stort fokus på gränsfrågor – problem och möjligheter. Det finns emellertid många erfarenheter och lösningar som inte tas till vara p.g.a. för lite kännedom och för lite kunskapsspridning. Det finns mycket kunskap att dra nytta av från kollegor och "systerorganisationer" på tvärs över gränserna och i andra gränsregioner.

Nytta: Formella och informella nätverk kan vara kanaler för spridning av idéer och erfarenheter. I Nätverk kan man närmare utveckla lösningsförslag till gemensamma olösta problemställningar. Med gemensamma insatser kan engagemanget för gränsfrågor lyftas. Gränsregioner rymmer många möjligheter för tillväxt och sysselsättning.

	Syfte	Rekommendation	Lösningsförslag	Goda exempel (se bilaga 1)	Målgrupp
Strategiska nätverk	Bättre utnyttja den kunskap som finns och skapa synergier. Bättre och snabbare lösningar	Förmedling av problemställningar och lösningar till beslutstagare och vice versa: Gränsregionerna kan t. ex. "testa": de politiska lösningarna i praxis	<ul style="list-style-type: none"> • Arrangemang a la Interregs "Interact" • Systematisk "gränspolitisk" kontakt mellan Föreningen Norden, Gränskommittéerna, nordiska ämbetsmän och politiker. Nordiska tjänstemän • Revitalisera kontakterna till de policyskapande tjänstemännen • Eftersträva proaktiva allianser och inflytande istället för reaktiva ad-hoc. lösningar. • Artiklar med succéhistorier, goda exempel och pragmatiska lösningar • Främja engagemang för gränspolitiska frågor. • Omdefiniera gränspolitiken till att också omfatta t.ex. tillväxt och konkurrenskraft • Möjlighetsanda framför barriärfokus • Fokusering via expertgrupper • Transparens mellan grupper och initiativ • Marknadsföra Norden som ett tillväxtområde • Använda plattformen som finns inom gränsregionerna 	Industriens Øresunds Råd Øresunddirekt Nätværk, Grenserådet	Alla aktörer med relation till en gränsregional arbetsmarknad d.v.s regionala, nationella och nordiska arbetsmarknadsparter, myndigheter och handläggare, gränskommittéer, Föreningen Norden, Nordiska Ministerrådet, journalister/media.
		Lösningar bör implementeras i alla regioner och inte bara i en	<ul style="list-style-type: none"> • Sprida information, erfarenheter och idéer på tvärs av gränsregionerna. • Ge besked när lösningar är utvecklade 		

G. O. L. I. N.

5 "GOLIN-regionerna"

I Norden och i Europa finns ett antal gränsregioner där den gränsregionala arbetsmarknaden fungerar eller är under utveckling. Graden av funktionalitet, integration och mobilitet varierar mycket mellan regionerna. I vissa regioner är många av barriärerna borttagna och nya serviceinstitutioner till gränspendlare har byggts upp, medan andra regioner är på "fosterstadiet" eller har andra målsättningar med det gränsregionala samarbetet.

I ett nordiskt sammanhang karaktäriseras GOLIN-regionerna av intensiv interaktion över gränserna mätt över antalet pendlare till studier och arbete, handel, export, nätverk mm. I GOLIN-regionerna finns dessutom väl förankrade och politiskt fungerande gränskommittéer som arbetar både konkret och politiskt strategiskt med att utveckla regionernas integration, konkurrenskraft, sysselsättning och tillväxt. De karaktäriseras genom att ha stor tillgång till breda nätverk, grundläggande insikt i problem som gäller gränsregioner och inte minst en stark vilja och kompetens att lösa dem - antingen själva eller via samarbetspartners i regionen.

De regioner som förmår utnyttja möjligheterna i en gränsregional arbetsmarknad kan nå en större kritisk massa och en har konkurrensfördel i förhållande till andra regioner. De kan därmed inspirera med best-practice för andra gränsregioner i Norden, i Baltikum och EU:s övriga nya medlemsländer samt fungera som dynamos för tillväxt och välfärd.

6 Nordisk nytta

GOLIN-projektets fokus på den konkreta, operationella nivån med deltagare som till vardags arbetar med problemställningar kring gränsöverskridande arbetsmarknad har blivit mycket positivt mottaget i de medverkande gränsregionerna och i det nordiska samarbetet i övrigt.

GOLIN-projektet har genom seminarierna format nya nätverk mellan och tvärs över organisationstyper mellan de olika gränsregionerna. Det har utväxlats erfarenheter om lösningar inom gemensamma utbildningar, skatteregler, utbildning av handläggare, informationstjänster, utväxling av lärlingar m.m. Dessa erfarenheter har satt igång processer i gränsregionerna som alla kan medverka till att främja funktionaliteten i det gränsöverskridande samarbetet. I gränsregionerna upplevs problemen och möjligheterna i sin helhet d.v.s på tvärs av sektorer och myndighetsnivåer. Det ger andra potentialer och lösningsmöjligheter än dem som ses från nationellt håll.

På en kulturell nivå har det - att vi lär känna varandra:

språk, kultur, arbetskultur och sättet vi utvecklar lösningar på - också blivit en positiv effekt för en gemensam arbetsmarknad i Norden. Vi får kunskap och tilltro till varandras system när det gäller utbildning och arbetsfunktioner, vilket på sikt kommer att göra det ännu lättare att skapa lösningar för en gemensam arbetsmarknad.

GOLIN-projektet kan ge input till och kan bli en förlängning av övriga initiativ som försiggår i Nordiska Ministerrådets och EU:s regi. Fokus ligger på att främja arbetsmarknad- och utbildningsområdet i linje med EU direktiven om fri rörlighet och mobilitet över gränser. Ett exempel är den så kallade Köpenhamnsprocessen som siktar mot att höja kvalitén på Europas yrkesutbildningssystem och skapa förtroende mellan ländernas system. Vidare beslutade EU:s utbildningsminister att införa ett Europass från den 1 januari 2005. Därutöver handlar Lissabon-konventionen och Reykjavik-deklarationen om ömsesidigt erkännande av vidareutbildningar.

Nordiska ministerrådet tar initiativ till att sammanställa en rapport om "Erkännande av yrkesutbildning i Norden" med avstamp i Köpenhamnsprocessen. Ministerrådet har politiskt beslutat att stödja rapportens rekommendationer om konkreta initiativ till erfarenhetsutväxling i Norden och i Europa, konkurrensverksamhet samt merit-system i Europa m.m. Initiativ som GOLIN-projektet kan ge inputs till dessa processer samt "testa" lösningsmöjligheterna i praktiken.

GOLIN-projektet kan också stödja och bidra till den process som Poul Schlüter driver gentemot de nordiska politikerna för att ta bort gränshinder. GOLIN-projektet är omtalat i Poul Schlüters avrapportering till Nordiska Ministerrådet, vilket vi ser som ett viktigt erkännande av de möjligheter som finns i den gränsregionala kreativiteten, det tvärssektoriella helhetsperspektivet och konkreta tillgångar.

G. O. L. I. N.

7 Hur går vi vidare?

Aktörerna i gränsregionerna har själva goda förutsättningar för att förbättra integrationen över gränserna i Norden. En rad personer/organisationer har tagit initiativ till att driva några av ovanstående förslag till lösningar men det är viktigt att fler aktörer medverkar i arbetet. GOLIN-projektet understryker effekten av att förhålla sig pragmatisk och konkret till de gränsregionala problemen, arbeta kreativt med fokus på överskådliga och realistiska lösningar samt utnyttja och stärka de etablerade nätverken och kontaktforumen. Lösningarna finns på olika nivåer: regionalt, nationellt och nordiskt. Ett centralt budskap från projektets slutkonferens, som vi bör lyssna till, är att problem och lösningsförslag skall drivas engagerat och konkret av, med och till dem som har kompetens att lösa dem, oavsett nivå. Vi skall vända oss till personer - journalister, tjänstemän, politiker – som berörs eller är intresserade av frågorna och som skapar synlighet för problemställningarna. Lobbyingen ska ske genom att använda konkreta exempel för att illustrera vikten och betydelsen av det gränsregionala arbetet.

Det var uppenbart på konferensen i mars 2005 att länken mellan nivåerna inte är så tydlig och därför måste stärkas. Det är ett tecken på att vi i regionerna inte är tydliga nog gentemot beslutsfattarna. Det är dock positivt att dessa visade ett stort engagemang för de gränsregionala frågorna och intresse av att stärka dialogen med gränsregionerna om hur vi främjar gränsregionala arbetsmarknader. Detta blev inte minst poängterat av Per Unckel, Generalsekreterare på Nordiska Ministerrådet.

BILAGA 1 - Goda exempel

En viktig del av seminariet var att utväxla erfarenheter och best-practice. De goda exemplen är grupperade i olika teman 1) information; 2) utbildning; 3) myndighets-samarbete; 4) strategiska nätverk. Mer information om varje exempel kan fås genom att gå in på de angivna hemsidorna eller genom att kontakta projektkoordinatorerna (se baksida).

Information

1. Öreunddirekt: www.oresunddirekt.com
2. Grense Tjänsten: www.grensetjansten.no
3. Haparanda-Tornio: www.tornio.fi
4. Hallo Norden: www.hallonorden.org

Utbildning

1. Utbildning Nord: www.utbnord.se – samnordisk skolsamarbete,
2. Språkskola (H-T)
3. Utväxling (köp) av vuxenutbildning, lärlingsplatser samt lärare. (H-T)
4. Översättning av utbildning och jobbfunktioner: www.oresundsinfo.org (ÖR)
5. Gemensam utbildning för guldsmed och modellsnickare (ÖR)
6. Malmö-Lund pilotprojekt för lärlingar (ÖR),
7. Delkompetensebevis (ARKO)
8. EuroPas, härunder Certificate Supplement (EU) – tillägg till lärlingsbrev, översatt till fyra språk, för att främja erkännandet och öskådliggörandet av yrkesutbildningar i EU, <http://www.ciriusonline.dk>
9. Framtidsoperatören: (ARKO) – nätverk mellan skolor, näringsliv, arbetsmarknadens parter.
10. Uniska: www.uniska.net: trippel helix nätverk mellan forskning, privata näringslivet och myndigheter, Karlstad och Nordkalotten – utbildning på masternivå

Myndighetssamarbete

1. Myndighedssamarbejde (H-T): www.tornio.fi
2. Gränsrådet (Morokullien, ARKO)
3. Köpenhamns kommun - Malmö stad (ÖR)
4. Helsingör kommun –Helsingborg stad, myndighetssamarbete (ÖR): www.hhsamarbejdet.org

Strategiska nätverk

1. Industriens Øresunds Råd. www.industribron.dk/om.htm: branschspecifikt samarbete mellan arbetsmarknadens parter inom industrins branscher på båda sidor av Sundet– (ÖR)
2. Kompetensråd – samarbete mellan myndigheter och arbetsmarknadens parter (H-T)
3. Øresundsregionens Arbetsmarknadspolitiska Råd: www.oresundsinfo.org (ÖR)
4. Helsingör-Helsingborg dialogforum: www.hhsamarbejdet.org: samling av myndigheter, företag, arbetsmarknadens parter (ÖR)
5. Øresundidirekts expertnätverk, samling av myndigheter inom skatt och socialförsäkring, arbetsmarknadens parter, Øresundskomiteens sekretariat, informationstjänster m.fl. (ÖR)
6. Gränsrådet (ARKO)

G. O. L. I. N.

Exempel på lösningar inom socialförsäkring, a-kassa och banker:

- 1 Mammaledighet är överförbar. Bra exempel på avtal för föräldraledighet finns.
- 2 Det finns bra exempel på avtal när det gäller sjukskrivning och a-kassa
- 3 Ersättning till konkursdrabbade nordiska pendlare finns delvis
- 4 Centraliserad behandling av E-301 (skema för överföring av A-kasseersättning från ett land till ett annat) i Aetat i Kongsvinger, vilket kommer att bygga upp en expertkunskap och därmed också förkorta handläggningstiden
- 5 Avtal mellan Danmark och Sverige om arbetstagare med boende i ett land och arbete i flera länder (för samma arbetsgivare)
- 6 Modell med administrativa dispensavtal bör kunna överföras och användas på andra områden.
- 7 Pendlarkonto, samarbete mellan banker över Öresund, så man avgiftsfritt kan få sin lön överförd.

GOLIN – parterna: Gränskommittéerna och Nordiska Ministerrådet

Öresundskomiteen, www.oresundskomiteen.dk

är ett samarbetsforum för regionala och lokala politiker på båda sidor sundet. Syftet med samarbetet är att skapa en region där det är enkelt och lätt för invånarna att välja var man vill bo, leva, studera eller arbeta. Öresundskomiteen fungerar som en plattform för ökat samarbete över Öresund. Komiteen initierar och driver projekt inom bland annat arbetsmarknad, regionala analyser och regional utveckling. Öresundskomiteen är även programsekretariat för EU-programmet Interreg IIIA Öresundsregionen.

Gränskommittén Østfold-Bohuslän-Dalsland, www.granskommitten.org

Gränskommittén Østfold-Bohuslän-Dalsland bildades år 1980 för att främja utvecklingen i området och för att skapa ett forum för frågor som rör båda länderna. Gränskommittén består av 19 medlemskommuner samt Västra Götalandsregionen och Østfold fylkeskommune. Kommittén följer utvecklingen inom gränsregionen och tar initiativ till samarbete och gränsöverskridande projekt inom skilda områden. Syftet är att i så hög grad som möjligt, osynliggöra gränsen och därmed hörande hinder. Några exempel på genomförda/pågående projekt: Gränspendlarbrochuren, EKO-museum Gränsländ, Gränslös utbildning och Kontaktmässor för näringslivet.

Provincia Bothniensis Haparanda-Tornio, www.provinciabotheniensis.org

Städerna Haparanda och Tornio ligger på gränsen mellan Sverige och Finland, Skandinaviens livligaste gränsövergång. Städernas samarbetsorgan Provincia Bothniensis bildades 1987 för att utveckla och utvidga det gränsöverskridande samarbetet mellan städerna. Samarbetet omfattar i dag samhällsplanering, kommunalteknik, utbildning, kultur, fritid, ungdomsarbete, näringsliv och turism, social service och hälsovård. Haparanda-Tornios vision för framtiden är att utvecklas till ett internationellt centrum i Bottenviksbyggen och Barents-området; en mötesplats för kultur, kunnande, varuflöden, innovation och människor.

ARKO, www.arko-regionen.org

ARKO är ett samarbete som funnits sedan 1967, och är en av de äldsta aktiva organisationerna för samarbete över den norsk-svenska gränsen. ARKO-regionen består av 11 medlemskommuner. Målsättningen för ARKO är att utveckla regionen som mötesplats över gränsen, stärka bosättningen och skapa ökad sysselsättning. Att se regionen som en helhet. ARKO initierar INTERREG-projekt för att utveckla möten över gränsen, där vi kan ta tillvara på de möjligheter som finns och se på gränsen som en tillgång istället för ett hinder.

Nordiske Ministerråd, www.norden.org

De nordiska länderna har haft ett tätt politiskt samarbete i över 50 år. Nordiska Rådet etablerades 1952 och sedan 1971 samarbetar de nordiska regeringarna i Nordiska Ministerrådet. Ordförandeskapet som löper ett år åt gången, skiftar mellan de fem nordiska länderna. Nordiska Ministerrådet har som mål att realisera de stora potentialer som finns i det nordiska samarbetet genom att förbättra integrationen mellan de nordiska länderna.

GOLIN – projektet

Stygrupp:

Öresundskomiteen,
Torben Aaberg, ta@oresundskomiteen.dk
Provincia Bothniensis Haparanda-Tornio,
Bengt Westman, bengt.westman@bd.komforb.se
Gränskommittén Østfold-Bohuslän-Dalsland
Christian Martins, christian.martins@bosam.se
ARKO
Anna-Lena Carlsson, anna-lena.carlsson@torsby.se

Koordinatorer:

Öresundskomiteen
Anja Storgaard, ast@oresundskomiteen.dk
Provincia Bothniensis Haparanda-Tornio
Ritva Nousiainen, ritva.nousiainen@haparanda.se
Gränskommittén Østfold-Bohuslän-Dalsland
Yvonne Samuelsson, Yvonne.samuelsson@bosam.se
Grensetjansen
Torbjørn Frick, torbjorn.frick@grensetjansten.no